

Worstelen met God

Worstelen met God

Klaas Hoekman

Schrijver: Klaas Hoekman

Cover: Jacob wrestling with the angel - Caspar Luyken

ISBN: 9789465462028

© Klaas Hoekman

Voorwoord: De Bijbel als Spiegel en Schaduw

Toen ik de Bijbel voor het eerst echt goed onder de loep nam, ontdekte ik iets dat voor mij alles veranderde. Het was een ontdekking die ontnuchterend was, maar tegelijkertijd een enorme bevrijding: de Bijbel is niet zomaar uit de lucht komen vallen. Het is geen kant-en-klaar handboek dat door een goddelijke vinger in marmer is gekrast terwijl de rest van de wereld even stilhield. Integendeel: de Bijbel ruikt naar zweet en stof, naar de as van verbrande steden en de inkt van politieke contracten.

In dit boek gebruik ik een uitgangspunt dat de bekende theoloog Harry Kuitert ooit heel simpel samenvatte: “Alles wat we van boven weten, komt van beneden.”

Dat klinkt misschien brutaal voor wie de Bijbel alleen als een heilig, spiritueel document ziet, maar voor mij is het de enige manier om de tekst echt serieus te nemen. Als we willen begrijpen wat de Bijbel ons 'van boven' te zeggen heeft over hoop, rechtvaardigheid of de zin van ons leven, dan moeten we eerst durven afdalen naar 'beneden'. We moeten de modder in. We moeten kijken naar de smerige politiek van die tijd, de angst voor machtige wereldrijken en de geur van de markten in het oude Israël.

Daarbij laat ik me leiden door een principe dat mijn hele kijk op dit boek heeft veranderd: de Bijbel is geschreven voor ons, maar niet aan ons.

Wat ik daarmee bedoel? De schrijvers van de teksten die wij nu als de Bijbel kennen, hadden geen lezer uit de 21e eeuw in hun hoofd. Ze schreven niet aan jou of mij, met onze moderne vragen over democratie, internet of onze persoonlijke zoektocht naar geluk. Ze schreven aan hun eigen tijdgenoten: boeren die kromlagen onder de belastingen van de farao, priesters die huilden bij de puinhopen van hun tempel, of vluchtelingen die zich doodongelukkig voelden in het verre, vreemde Babylon.

Als we die afstand vergeten en de Bijbel lezen alsof het een e-mail is die gisteren direct naar onze inbox is gestuurd, doen we de geschiedenis geweld aan. We gaan dan onze eigen moderne ideeën teruglezen in een wereld die we eigenlijk niet meer begrijpen. Pas als we accepteren dat die teksten niet aan ons gericht zijn, ontstaat er ruimte om te ontdekken wat ze voor ons kunnen betekenen. De Bijbel wordt dan een spiegel. We herkennen er de universele menselijke strijd in: de zoektocht naar vrijheid, het verwerken van verlies en de eeuwige hoop dat de wereld niet alleen maar een chaos is, maar dat het ergens naartoe gaat.

In de hoofdstukken die volgen, neem ik je mee langs de grote crisismomenten uit de geschiedenis. We gaan zien hoe aardse ellende — oorlogen en politieke verschuivingen — leidde tot hemelse ontdekkingen. Ik zal daarbij de moeilijke woorden niet uit de weg gaan. Termen als **monolatrie** (het vereren van één God zonder te beweren dat andere goden niet bestaan) of **apocalyptiek** (een sjiek woord voor de onthulling van een verborgen, kosmische strijd) zullen de revue passeren, maar ik zal ze altijd vertalen naar de menselijke realiteit waar ze uit voortkwamen.

Dit boek is geen preek waarin ik je vertel wat je moet geloven. Het is een historisch-theologische ontdekkingstocht. Het is een eerbetoon aan de menselijke veerkracht; aan een klein volk dat weigerde te verdwijnen in de plooiën van de tijd en in plaats daarvan een monument van woorden oprichtte dat de wereld zou veranderen.

Laten we afdalen naar beneden, om te zien wat er van boven kwam.

JHWH

In de oorspronkelijke Hebreeuwse teksten staat de naam van God geschreven met vier medeklinkers: **JHWH**. Omdat deze naam uit diep ontzag nooit hardop mocht worden uitgesproken, is de exacte uitspraak door de eeuwen heen verloren gegaan. In de traditie werd daarom **Adonai** (mijn Heer) gezegd, wat je in de meeste Nederlandse vertalingen terugziet als 'de HEER' (met hoofdletters).

In dit boek kies ik echter voor de letters **JHWH**, omdat dit de persoonlijke 'paspoortnaam' van God is, en geen algemene titel. Het helpt ons om dicht bij de rauwe God van de modder te blijven: de God die een echte relatie aangaat met Zijn volk en die Zich niet laat opsluiten in een afstandelijke titel.